9.10.2019
MUISTIO
Oikeusministeriö
Ohjausyksikön päällikkö Miika Snellman

JTS miljardin euron säästö oikeusministeriön hallinnonalalla

1. JTS mrd euron säästö 13.4.2018 annetussa Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019–2022

Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa päätettiin 18.12.2017 vuosille 2020–2029 asetettavasta kaikkia hallinnonaloja sitovasta vuosittaisesta 0,5 % tuottavuustavoitteesta (ns. JTS mrd euron säästö). Merkittävää on, että säästö kumuloituu vuosittain kymmenen vuoden ajan.

VM toimitti 16.1.2018 laskelman säästön kohdentumisesta hallinnonaloille. Kun säästö kumuloituu kymmenen vuoden ajan, VM:n ehdottaman vuotuisen säästön suuruus oli v. 2029 kaikilla hallinnonaloilla yhteensä -260 milj. euroa, josta OM:n hallinnonalan osuus oli -30 milj. euroa v. 2029.

Oikeusministeriö ei hyväksynyt 1.3.2018 antamassaan kehysvastineessa VM:n ehdottamaa säästöä mm. seuraavin perustein.

1. Oikeusturvan ja turvallisuuden ministeriöiden (OM, SM, PLM) hallinnonalojen osuudet 260 miljoonan euron vuotuisesta säästöstä v. 2029 olivat yhteensä 160 milj. euroa eli 60 %. Kaavamainen säästöehdotus (0,5 %) ei tunnistanut valtion ydintehtävien turvaamisen ensisijaisuutta, vaan päinvastoin painottui juuri valtion ydintehtäviin.

2. OM:n hallinnonalan säästötavoite (- 30 milj. euroa v. 2029) vastasi 520 henkilön palkkausmenoja oikeuslaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksessa, kun tavoitteena olisi pitänyt olla oikeusturvan parantaminen. On otettava huomioon, että tuomioistuimet ja syyttäjälaitos ovat riippumattomia ja niillä on ratkaisupakko.

3. Ehdotetuilla säästöillä oikeuslaitoksen käsittelyajat pitenisivät ja oikeusturva heikkenisi.

Valtioneuvosto otti 13.4.2018 annetussa Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019−2020 osittain huomioon OM:n perustelut, ja huojensi OM:n, SM:n, PLM:n ja Tullin JTS mrd euron määrärahaleikkausta 0,2 prosenttiyksiköllä (0,5 %:sta 0,3 %:iin).

Tämä merkitsi säästön pienenemistä 40 prosentilla. Huojennuksen jälkeinen säästö on v. 2029 OM:n hallinnonalalla 30 miljoonan euron sijasta 18 milj. euroa.

Huojennettu säästö alkaa v. 2020 ja on tällöin suuruudeltaan 1,772 milj. euroa ja kohdentuu seuraavasti:

oikeusministeriö ja eräät virastot (momentit 25.01.01, 25.01.03, 25.01.05)	- 96 000 euroa
tuomioistuimet (momentit 25.10.01, 25.10.02, ja 25.10.03)	- 653 000 euroa
oikeusapu- ja edunvalvontapiirit (momentti 25.10.04)	- 181 000 euroa
ulosottolaitos (momentti 25.20.01)	- 265 000 euroa
syyttäjälaitos (momentti 25.30.01)	- 120 000 euroa
Rikosseuraamuslaitos (momentti 25.40.01)	- 457 000 euroa
Yhteensä	**- 1 772 000 euroa**

Säästö kumuloituu seuraavasti[1] (milj. euroa):

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
-1,8	**-3,5**	**-5,3**	**-7,1**	**-8,8**	**-10,6**	**-12,3**	**-14,1**	**-15,8**	**-17,6**

Kumuloituminen merkitsee, että v. 2029 määrärahaleikkauksen suuruus olisi 18 milj. euroa, mikä on huojennuksen takia 12 milj. euroa pienempi kuin VM:n ehdottama 30 milj. euron säästö, mutta edelleenkin niin suuri, että se heikentäisi oikeusturvaa.

OM katsoo, että oikeusturvasta pystytään toimintaa tehostamalla huolehtimaan, jos JTS mrd euron säästön haittavaikutusten kasvu saadaan pysäytettyä vuoden 2022 tasolle.

2. Hallitusneuvottelut 2019

OM ehdotti hallitusneuvotteluihin, että JTS mrd euron säästön kumuloituminen pysäytettäisiin oikeuslaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksessa vuoden 2022 tasolle, ja tämän toteuttamiseksi ehdotti 4.4.2019 annettuun kehyspäätökseen 1,7 milj. euron lisämäärärahaa vuodelle 2023, mikä vastaa oikeuslaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksessa JTS mrd euron säästön kasvua vuodesta 2022 vuoteen 2023.

3. JTS mrd euron säästö 7.10.2019 annetussa Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2020–2023

Valtioneuvoston hyväksyi 7.10.2019 annetussa Julkisen talouden suunnitelmassa JTS mrd euron säästön haittavaikutuksia kompensoivan lisämäärärahan vuodelle 2023 nimikkeellä *Hallinnonalan resurssien turvaaminen (HO 2019)* ja lisäksi sisällytti lisämäärärahan osittain myös vuodelle 2020 (683 000 euroa) ja kokonaan myös vuosille 2021 ja 2022 (1,697 milj. euroa vuodessa).

[1] vuosien 2024-2029 osalta arvio säästön suuruudesta

Julkisen talouden suunnitelmassa JTS mrd euron säästöt ja po. lisämäärärahat ovat seuraavat:

	2020	2021	2022	2023
- JTS mrd säästö	-1 772 000	-3 539 000	-5 300 000	-7 056 000
- lisämääräraha	+ 683 000	+ 1 697 000	+ 1 697 000	+ 1 697 000
- JTS mrd säästön taso, kun lisämäärä-raha otetaan huomioon	-1 089 000	-1 842 000	-3 603 000	-5 359 000

Julkisen talouden suunnitelma merkitsee, että JTS mrd euron säästön haittavaikutusten kasvu on saatu v. 2023 pysäytettyä vuoden 2022 säästön tasolle (-5,3 milj. euroa) ja lisäksi myös vuosien 2020−2022 haittavaikutuksia on lievennetty.

Tuomioistuimet

Lakivaliokunnan 8.10.2019 kokouksessa käsiteltiin tuomioistuinten JTS mrd euron säästöä.

Julkisen talouden suunnitelmassa tuomioistuinten (momentit 25.10.01, 25.10.02 ja 25.10.03) JTS mrd euron säästöt ja tämän haittavaikutuksia lieventävät lisämäärärahat ovat seuraavat:

	2020	2021	2022	2023
- JTS mrd säästö	-653 000	-1 304 000	-1 952 000	-2 598 000
- lisämääräraha	+ 646 000	+ 646 000	+ 646 000	+ 646 000
- JTS mrd säästön taso, kun lisämäärä-raha otetaan huomioon	-7 000	-658 000	-1 306 000	-1 952 000

Myös tuomioistuinten kohdalla Julkisen talouden suunnitelma merkitsee, että JTS mrd euron säästön haittavaikutusten kumuloituminen on saatu v. 2023 pysäytettyä vuoden 2022 tasolle (- 1,952 milj. euroa) ja lisäksi myös vuosien 2020−2022 säästöjä on alennettu.

Tuomioistuinten osalta vuoden 2020 talousarvioesityksessä JTS mrd euron säästön haittavaikutukset on käytännössä kokonaan kompensoitu lisämäärärahalla (nettovähennystä vain 7 000 euroa).